

RADA VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY PRE VEDU, TECHNIKU A INOVÁCIE
Zápisnica zo 17. mimoriadneho rokovania
dňa 11. októbra 2019 o 8:30 hod.
Zrkadlová sála Úradu vlády Slovenskej republiky

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Program rokovania:

1. Úvod – otvorenie rokovania
2. Návrh programu 17. mimoriadneho rokovania Rady vlády SR pre vedu, techniku a inovácie
3. Prerokovanie návrhu opatrení do 1. akčného plánu pre realizáciu opatrení vyplývajúcich zo Stratégie hospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 – predkladá MH SR
4. Predloženie prognózy čerpania vrátane rizika dekomitmentu OP VaI do konca roku 2019 – predkladá MŠVVaŠ SR
5. Správa o stave výskumu a vývoja v Slovenskej republike a jeho porovnanie so zahraničím za rok 2018 – predkladá MŠVVaŠ SR
6. Rôzne
7. Záver

Bod č.1 - Otvorenie

Prítomných privítal a mimoriadne rokovanie Rady vlády SR pre vedu, techniku a inovácie (ďalej len „rada“) otvoril a viedol Richard Raši, predseda rady, podpredseda vlády SR pre investície a informatizáciu. Predseda uviedol, že rada je s počtom 15 prítomných členov uznášaniaschopná.

Bod č. 2 - Schválenie programu rokovania

Návrh programu bol zaslaný e-mailom členom rady spolu s pozvánkou. Návrh MŠVVaŠ SR o úprave predloženého programu sa týkal zaradenia materiálu z dielne MŠVVaŠ SR – „Správa o stave výskumu a vývoja v Slovenskej republike a jeho porovnanie so zahraničím za rok 2018“.

Členovia rady pristúpili k hlasovaniu o upravenom návrhu programu 17. mimoriadneho rokovania Rady vlády SR pre vedu, techniku a inovácie.

Záver k bodu 2: Prítomní schválili program rokovania jednohlasne.

Bod č. 3 - Prerokovanie návrhu opatrení do 1. akčného plánu pre realizáciu opatrení vyplývajúcich zo Stratégie hospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2030

Predseda júci otvoril tretí bod programu a požiadal štátneho tajomníka Ministerstva hospodárstva SR Vojtecha Ferencza o predstavenie materiálu. V. Ferencz uviedol, že cieľom materiálu je zameranie sa na návrh úloh potrebných pre naštartovanie procesov vedúcich ku štruktúrnym zmenám v rámci hospodárstva SR a zvýšenie atraktivity investičného prostredia na Slovensku. Dokument otvára komplexné témy, akými sú napr. daňovo-odvodový systém, obehové hospodárstvo, optimalizácia siete škôl ako aj podpora výskumu a inovácií. Doplnil, že dokument definuje tri hlavné oblasti:

- základné informácie a monitoring vrátane referencie alternatív jednotlivých rezortov nad rámec AP
- návrh úloh v rámci jednotlivých kľúčových oblastí Stratégie hospodárskej politiky SR
- návrh opatrení reagujúcich na aktuálnu dynamiku vývoja v hospodárstve SR

Informoval, že vzhľadom na stretnutie zástupcov zamestnávateľského sektora k systémovým opatreniam v záujme zlepšenia stabilizácie a výkonnosti ekonomiky Slovenskej republiky s pánom premiérom (19.9.2019) k témam hospodárskych výkyvov zostal dokument otvorený na pripomienkovanie. Skonštatoval, že v súvislosti s pripomienkovým konaním bolo k dnešnému dňu vyhodnotených 142 pripomienok, z toho 100 zásadných a 47 nových úloh, ktoré reflektujú na prijaté závery k materiálu Ako ďalej v oblasti VVI - Jednotný postoj zamestnávateľov v oblasti rozvoja Výskumu-vývoja-inovácií v Slovenskej republike. Uviedol, že materiál bude ešte podliehať zmenám vzhľadom na nadchádzajúce rokovania s jednotlivými aktérmi konania. V závere požiadal členov a zainteresované strany o konštruktívny prístup a zohľadnenie tých úloh, ktoré je možné doriešiť do konca roka.

Predseda júci poďakoval za informácie a otvoril diskusiu.

A. Beljajev, Asociácia priemyselných zväzov, skonštatoval, že počkajú na zapracovanie ich pripomienok do dokumentu.

Záver k bodu 3: Finálna verzia 1. akčného plánu pre realizáciu opatrení vyplývajúcich zo Stratégie hospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 bude po zapracovaní pripomienok zaslaná členom rady na vyjadrenie.

Bod č. 4 – Predloženie prognózy čerpania vrátane rizika dekomitmentu OP VaI do konca roku 2019

Materiál uviedla ministerka školstva, vedy, výskumu a športu SR Martina Lubyová. Aktuálna výška alokácie OP VaI je 2,122 mld. € (EÚ zdroje), z toho k 4. októbru 2019 boli vyhlásené výzvy na 95,2 % alokácie, kontrahovanie bolo na úrovni 40% a vyčerpalo sa 12,1%. V roku 2019 hrozí dekomitment v odhadovanej výške 38 mil. €, ktorý v zmysle pravidla N+3 súvisí s aktivitami od roku 2016.

Následne prezentovala názor MŠVVaŠ na systémové príčiny vzniku dekomitmentu. V roku 2017 na základe varovného listu EK bolo pozastavené vyhlasovanie výziev. V roku 2018 boli nedostatky odstránené a program bol reštartovaný. V novembri 2018 boli vyhlásené výzvy na výskumno-vývojové kapacity (VVK) vysokých škôl a ústavov SAV v piatich doménach inteligentnej špecializácie SR ako inovatívny a kreatívny nástroj na znižovanie dekomitmentu. Jednalo sa o refundáciu oprávnených nákladov, ktoré vysoké školy a ústavy

SAV už vynaložili v období od roku 2016. Pre každú doménu bola schválená alokácia 2 mil. €, spolu 10 mil. €. O výzvy bol veľký záujem a boli predložené projekty spolu vo výške 107 mil. €, ktoré mali eliminovať dekomitment v roku 2019. Ministerka identifikovala štyri príčiny, pre ktoré neboli doposiaľ čerpané prostriedky: 1) Stála komisia RV VTI pre implementáciu RIS3 (SKS3) a Centrálny koordinačný orgán (CKO) vstupujú do rozhodovacích procesov riadiaceho orgánu OP VaI; 2) SKS3 pri schvaľovaní žiadosti riadiaceho orgánu o zvýšenie pôvodne schválenej alokácie 10 mil. € na 107 mil. € vznesla požiadavku na účelové využitie refundovaných prostriedkov (na podporu mladých vedeckých pracovníkov a rozvoj výskumnej infraštruktúry) a spätné doplnenie tejto podmienky do výziev a do zmlúv s prijímateľmi, ako aj požiadavku na vyhlásenie výziev na strategické priemyselné výskumno-vývojové centrá (SPVVC), pričom na vyhlásené výzvy SPVVC s alokáciou 100 mil. € boli predložené projektové žiadosti len za 48 mil. € a 52 mil. € ostalo zablockovaných; 3) Technické problémy funkcionality informačného systému ITMS, ktorý 2,5 mesiaca neumožňoval generovanie náhradníkov hodnotiteľov; 4) Nízka kvalita spracovania projektov predložených v počiatočných kolách výziev VVK. Svoj príspevok uzavrela konštatovaním, že je potrebné prijať systémové opatrenia na zefektívnenie operatívnych postupov uľahčujúcich implementáciu operačného programu.

R. Kuruc prezentoval skúsenosti MF s čerpaním EŠIF v priebehu roka. Pri zostavovaní rozpočtu verejnej správy na ďalší rok MF prognózuje čerpanie na základe údajov, ktoré v septembri nahlasujú jednotlivé riadiace orgány operačných programov. Následne v priebehu roka MF monitoruje čerpanie. V prvých mesiacoch nového roka RO deklarujú čerpanie v zmysle plánu, avšak postupne sa plánované čerpané objemy znižujú, plán sa nesplní a dochádza k dekomitmentu. Podobná situácia vzniká v roku 2019 aj v prípade OP VaI. Aby sa zabránilo dekomitmentu v r. 2019 a v ďalších rokoch, MF navrhuje spojiť OP VaI (nízka úroveň čerpania) s OP II (vysoká úroveň čerpania) tak, že spojený OP bude mať jeden riadiaci orgán a nebudú sa presúvať finančné prostriedky medzi OP II a OP VaI. Výdavky vynaložené v minulých rokoch v rámci OP II budú deklarované ako minulé v rámci spojeného OP a tým sa zachránia finančné prostriedky, ktoré by SR stratilo kvôli dekomitmentu v rámci OP VaI. Návrh bol prekonzultovaný s EK, ktorá so spájaním operačných programov už má skúsenosti v iných krajinách.

R. Raši uviedol, že návrh MF prekonzultovaný s EK predstavuje jediné riešenie, aby SR v roku 2019 nestratila kvôli dekomitmentu žiadne prostriedky, ktorých výšku odhadzuje MŠVVaŠ na 38 mil. € a MF a CKO na 80 – 100 mil. €. Návrh predpokladá spojenie riadiacich orgánov OP VaI a OP II tak, že riadiaci orgán OP II bude spoločným riadiacim orgánom a MŠVVaŠ bude sprostredkovateľským orgánom. Vnútorňa štruktúra jednotlivých OP sa nebude meniť a finančné prostriedky medzi OP sa nebudú presúvať. Uviedol, že je potrebné skúsiť toto riešenie, pretože v rámci OP VaI je mimo technickej pomoci jediným čerpajúcim subjektom MH so svojím sprostredkovateľským orgánom, ktorý čerpá 83 % prostriedkov OP VaI a z prostriedkov určených na výskumné a inovačné projekty až 99 %. Na realizáciu návrhu je potrebné rýchle rozhodnutie SR a následne schválenie EK.

D. Žiláková pripomenula, že CKO pri odblokovaní OP VaI vyvinul maximálne úsilie a poskytol RO aj SO výraznú podporu, čo ocenilo aj MŠVVaŠ. Upozornila, že pomerne jednoduchý refunďačný typ projektov VVK hodnotila Výskumná agentúra celý rok, čo je

extrémne dlhý čas a spoliehať sa na čerpanie v roku 2019 len prostredníctvom projektov VVK je veľmi rizikové. Na MŠVVaŠ existujú aj iné typy projektov (Accord, DSV, 2 národné projekty), v ktorých je však čerpanie taktiež extrémne slabé až nulové. Z hľadiska dekomitmentu je situácia taká, že podobne ako v uplynulom roku bude SR v porovnaní s krajinami EÚ aj v tomto roku najhoršia. Je potrebné vykonať radikálne opatrenie, ktoré zabráni ďalšiemu dekomitmentu. Za uplynulé 2 roky mala SR dekomitment spolu 108 mil. € a v prípade ďalších 100 mil. € v tomto roku by to bolo spolu 208 mil. €, o ktoré by bol ukrátený slovenský systém výskumu a inovácií. Vyjadrila sa k SKS3, ktorá vznikla kvôli svojej kľúčovej úlohe pri implementácii RIS3 a je preto súčasťou plnenia ex ante kondicionality pre OP VaI. SKS3 je konštituovaná zo zástupcov socioekonomických partnerov, zástupca CKO je predsedajúcim komisie, ktorá ako celok musí rešpektovať názory svojich členov. SKS3 vo výzvach VVK žiadala do zmlúv s prijímateľmi zapracovať podmienku účelového využitia refundovaných prostriedkov (podpora mladých výskumníkov a rozvoja výskumnej infraštruktúry), aby sa nejednalo len o refundáciu miezd, ale aby projekty mali aspoň určitý prínos k výskumu a inováciám. Stanovenie tejto požiadavky však nemalo žiadny vplyv na hodnotenie projektov. CKO vníma problémy s hodnotiteľmi, ale na druhej strane je rovnaký systém nastavený v celom operačnom programe a MH v ňom dokáže hodnotiť projekty v rámci výziev vo svojej kompetencii a následne zabezpečiť aj reálne čerpanie. MŠVVaŠ má z alokácie 88 mil. € na výzvy VVK podpísané len 3 zmluvy v hodnote 8 mil. € a podľa informácií z Certifikačného orgánu MŠVVaŠ neplánuje v októbri predložiť žiadnu žiadosť o platbu. Apelovala na riadiaci a sprostredkovateľský orgán, že napriek nastaveniu hodnotiaceho systému už pred rokom nedokázali zabezpečiť žiadne čerpanie a je potrebné hľadať najprv vnútorné rezervy a následne možnosti zlepšenia v externom prostredí.

R. Raši uviedol, že predložený návrh je extrémnym riešením, ale má výhodu v tom, že okrem dekomitmentu v roku 2019 môže eliminovať dekomitment očakávaný aj v budúcom roku.

T. Gregor sa vyjadril k procesom prebiehajúcim v SKS3, ktorá prezentované problémy riešila celý rok. Príčinou problémov s nečerpaním nie sú výzvy VVK, ale výzvy na Dlhodobý strategický výskum (DSV) a výzvy na Priemyselné výskumno-vývojové centrá (PVVC), ktoré boli zastavené. Pre zamestnávateľov boli kľúčové najmä výzvy PVVC. Výzvy VVK, ktoré mali slúžiť na zamedzenie dekomitmentu nevnímali ako inovatívne, ale ako opatrenie, v rámci ktorého budú refundované výskumno-vývojové aktivity, ktoré boli financované zo štátneho rozpočtu (ŠR) v predchádzajúcich rokoch. Zástupca Klubu 500 v SKS3 nesúhlasil s navýšením alokácie na výzvy VVK na 80 – 110 mil. €, pretože nebolo garantované, že výdavky v projektoch VVK budú podľa EK oprávnené a nebudú musieť byť uhradené aj druhýkrát zo ŠR. Druhým problémom bolo, že jednej z univerzít malo byť refundovaných takmer 40 mil. € (40 tis. €/výskumník, 30 €/hodina/výskumník) a neexistovala žiadna požiadavka, aby boli získané prostriedky využité vo vzdelávacom procese a na zlepšenie materiálneho a technického vybavenia a nie na odmeny. SKS3 sa vo februári 2019 aj so súhlasom zástupcov akademického sektora dohodla, že prostriedky by mali byť použité na podporu mladých vedeckých pracovníkov a na posilnenie materiálno-technického vybavenia. Zároveň bola dosiahnutá dohoda, že MŠVVaŠ a RO znovu vyhlásia obdobné výzvy ako výzvy PVVC, aby prostriedky neboli nasmerované len do akademického sektora, ale aby bol dodržaný prvotný účel OP VaI - podporiť aj rozvoj podnikových výskumno-vývojových centier. Vyjadril nesúhlas s názorom, že SKS3 blokuje celý proces, pretože trvalo neúmerne

dlho (6 mesiacov), kým RO predložil SKS3 stanovisko, že v zmluve o NFP nie je možné zaviazať prijímateľov k účelovému využitiu finančných prostriedkov. Čo sa týka nedostatočného počtu podaných projektových žiadostí vo výzvach SPVVC, dôvodom bolo dvojmesačné omeškanie vo vyhlásení výziev a skutočnosť, že boli otvorené krátko. Pretože oproti výzvam VVK ide o náročné projekty, žiadatelia mali extrémne krátky čas na ich prípravu a predloženie. Vyslovil názor, že námety zamestnávateľov a činnosť SKS3 neblokuje vykonávanie procesov. Naopak zástupcovia zamestnávateľov vzniesli požiadavku, aby RO identifikoval procesy, do ktorých nemusí byť zapojená SKS3 a predložil návrhy na vykonanie zmien v týchto procesoch. Takéto návrhy však RO doposiaľ nepredložil na rokovanie SKS3. Procesy vyhlasovania a hodnotenia výziev sú extrémne dlhé. Výrazne to ovplyvní najmä projekty DSV, ktoré boli plánované na 7 rokov. Ak projekty DSV začnú až v roku 2020, stojí za pováženie, ako budú implementované.

M. Lubyová reagovala na zásadné body, ktoré odzneli v predchádzajúcej diskusii. Konštatovala, že nastavené procesy sú príliš komplikované a obsiahle, umožňujú zavádzanie dodatočných požiadaviek a následne vyvolávajú potrebu ich opätovného prehodnotenia, čo vedie k neefektívnemu riešeniu operatívnych problémov. Upozornila, že v prípade výziev VVK sa hodnotenie začalo hneď od začiatku, ale nebolo ho možné uzavrieť, až kým nebola známa konečná alokácia vyčlenená na tieto výzvy. Problémy s funkcionalitou ITMS na generovanie náhradných hodnotiteľov pretrvávali 2,5 mesiaca, čo je možné dokladovať hláseniami zo systému. V prípade výziev SPVV je zablokovaných 52 mil. € a nie je možné nedostatok podaných projektov pripísať oneskorenému vyhláseniu výziev. V prípade, keď už vo februári bolo rozhodnuté, že výzvy budú vyhlásené, bolo potrebné projekty pripravovať a podať ich čím skôr po otvorení výziev. Doba troch mesiacov, počas ktorých boli výzvy otvorené, by mala byť postačujúca, pretože je nevyhnutné uvedomiť si, že predĺžovaním tejto doby sa oddiaľuje aj čerpanie finančných prostriedkov. Pripomenula, že riadiaci orgán nemá dostatočné kompetencie, aby mohol samostatne konať. Poukázala aj na zodpovednosť, ktorú majú žiadatelia/prijímatelia za kvalitu prípravy samotných projektov ako aj podávaných žiadostí o platbu. Príprava projektu ACCORD bola nesmierne komplikovaná, ale MŠVVaŠ žiadnym spôsobom nebránilo ani nezdržovalo jeho prípravu. Výzvy DSV boli úplne zablokované a trvalo jeden rok, kým sa v spolupráci s CKO podarilo nastaviť nový systém, a po jeho overení orgánom auditu boli výzvy nasledujúci mesiac vyhlásené. V týchto výzvach už prebehlo medzinárodné hodnotenie a teraz začína hodnotenie národnými hodnotiteľmi, MŠVVaŠ proces hodnotenia žiadnym spôsobom nezdržovalo. K návrhu na spojenie OP VaI a OP II uviedla, že spojenie nevyrieši ani jeden z problémov, ktoré prezentovala v predchádzajúcom vstupe. Hrozí riziko, že spojením OP sa riadiaca štruktúra spojeného OP stane ešte komplikovanejšou a štrukturálne problémy, ktoré sú v súčasnosti v systéme sa ešte zhoršia. Ak sa návrh na spojenie schváli, nebude možné sústrediť sa na urýchlenie hodnotenia projektov a riešenie dekomitmentu, ale všetky kapacity sa musia sústrediť na prenastavenie štruktúr, inštitúcií a procesov súvisiacich s etablovaním spojeného OP. Existuje riziko, že EK neschváli spojenie programov, dekomitment za rok 2019 nebude eliminovaný a skomplikuje sa riadenie OP v ďalších rokoch. EK má skúsenosti len so spájaním OP, ktoré sú riadené spoločným riadiacim orgánom a skúsenosti so spojením 2 programov riadených dvoma separátnymi riadiacimi orgánmi nemá.

R. Raši súhlasil, že spojenie riadiacich orgánov je rizikové, administratívne a organizačne náročné, ale aktuálne je to jediná možnosť ako zabrániť dekomitmentu. Bolo by veľmi nezodpovedné neskúsiť využiť túto možnosť.

A. Beljajev identifikoval dva problémy – ako v krátkodobom horizonte zamedziť hroziacemu dekomitmentu 100 mil. €, a ako napraviť znefunkčnený systém pridelovania eurofondov na ministerstve školstva. Vytkol, že ministerstvo školstva už skôr neinformovalo radu o existujúcich a jednoznačne pomenovaných problémoch a nenavrholo konkrétne opatrenia na ich odstránenie. Vyslovil potrebu zaviesť aspoň čiastočný krízový manažment riadenia eurofondov na ministerstve školstva. Navrhol vytvoriť úzku pracovnú skupinu, ktorá zdefiniuje čo je potrebné urobiť, aby sa systém riadenia eurofondov na výskum a inovácie sfunkčnil. Je potrebné zvážiť zainteresovanie konzultačnej spoločnosti, ktorá by pomohla s riešením dekomitmentu.

P. Šajgalík uviedol, že podvyživený slovenský systém vedy, výskumu a inovácií si nemôže dovoliť stratiť 100 mil. €. Súhlasil, že súčasný systém riadenia je komplikovaný, ale na druhej strane je podobný systému riadenia v programovom období 2007-2013, v ktorom SR vyčerpala takmer celú alokáciu na výskum a vývoj. Kapacitné výzvy (VVK) sú sanačné a riešia len dekomitment. Prioritnými výzvami OP VaI sú však výzvy SPVVC a DSV. Konštatoval, že akademický sektor napriek pochybnostiam má dostatočnú absorpčnú kapacitu a systém riadenia je potrebné nastaviť tak, aby sa finančné zdroje dostali tým organizáciám, ktoré nastavia nový model využívania VaI pre potreby našej krajiny.

N. Kurilla potvrdil, že systém riadenia eurofondov je komplexný, v záujme zamedzenia straty 40 – 100 mil. € však MŽP napriek určitým rizikám podporuje návrh EK a MF na spojenie operačných programov.

P. Žiga uviedol, že sa nechce vyjadrovať k vnútorným procesom na ministerstve školstva, pretože z jeho pohľadu je dôležité, že ministerstvo hospodárstva európske finančné prostriedky v roku 2019 už reálne čerpá. SR hrozí, že v roku 2019 nevyčerpá 100 mil. €, v roku 2020 nevyčerpá 200 mil. € a ministerstvo školstva nevie zaručiť ich vyčerpanie, preto je potrebné využiť navrhované riešenie spojenia operačných programov.

M. Lubyová upozornila, že v roku 2019 sú k dispozícii len tri mesiace, je potrebné prijať strategické rozhodnutie, či dostupné administratívne kapacity využiť na aktivity smerujúce k zníženiu dekomitmentu, alebo ich využiť na spojenie operačných programov. Existuje však riziko, že EK spojenie programov neodsúhlasí a vynaložené úsilie bude stratené. Miesto toho by bolo vhodné venovať sa zníženiu dekomitmentu, ktoré ministerstvo školstva predpokladá vo výške 38 mil. € a nie vo výške 100 mil. €. Následne informovala členov rady, že vláda už odsúhlasila režim krízového riadenia OP VaI, ktoré však administratívne zaťažuje riadiaci orgán.

R. Raši poznamenal, že keď v apríli 2019 bolo nahlásené, že dekomitment nebude a v októbri je nahlásené čerpanie 0 €, potom obava, že dekomitment nebude len 38 mil. € ale 80-100 mil. €, reálna je.

M. Zubrická uviedla, že ministerstvo školstva odhadlo dekomitment v septembri vo výške 20 mil. € a v októbri už na 40 mil. € a podľa skúseností z predchádzajúcich rokov dekomitment ku koncu roka narastá každým týždňom a mesiacom. Teraz EK ponúkla riešenie, ktoré by

nebolo navrhnuté, ak by bolo nerealizovateľné. Zlučovanie operačných programov bolo vykonané v Španielsku a Rumunsku. V Španielsku bola žiadosť o zlúčenie podaná koncom roka a EK ju schválila v nasledujúcom roku. MF je za spojenie operačných programov, napriek tomu, že je to administratívna záťaž pre dotknuté rezorty ale aj pre ministerstvo financií. Riešenie umožňuje záchranu finančných prostriedkov pre vedu, výskum a inovácie nielen v aktuálnom, ale aj v budúcom roku. EK chce, aby návrh revidovaného operačného programu Integrovaná infraštruktúra bol predložený do konca októbra 2019, takže je to administratívna záťaž na nasledujúce 2-3 týždne.

R. Raši požiadal členov rady, aby zaujali stanovisko k zlučovaniu operačných programov.

M. Lubyová sa nestotožnila s názorom, že spájanie programov je administratívna práca na 2 týždne, ale bude trvať roky. Existujú viaceré riadiace a sprostredkovateľské orgány so svojimi kompetenciami, dokumentmi, procesmi a lehotami, ktoré treba predefinovať, čo môže trvať aj mesiace, počas ktorých budú implementačné procesy stáť. V konečnom dôsledku to môže viesť k zvýšeniu dekomitmentu v budúcom roku. Bez vypracovania cestovnej mapy pre zlučovanie operačných programov je schválenie návrhu ľahkovážne rozhodnutie, nie je vôbec garantované, že proces bude úspešný a aj keď bude zachránených 38 mil. € alebo viac v tomto roku, zlučovanie môže vygenerovať veľmi vážne problémy v budúcom roku. Ministerka školstva citovala pána von Buscha, vedúceho geografického oddelenia DG Regio, ktorý na Calls monitoring meeting OP VaI 1. 10. 2019 vyjadril negatívne stanovisko k zlučovaniu programov z dôvodu časovej náročnosti, komplikovanosti schvaľovacieho procesu na strane EK, potreby vytvorenia nového programu na úrovni SFC systému, problémov vyplývajúcich zo zabezpečenia implementačných procesov vo veľmi rôznorodých oblastiach, rizika vzniku dekomitmentov v 2021 a 2023 v rámci OP II, iniciovania návrhu v nevhodnom období 4. štvrtroka, čo nezabezpečuje schválenie návrhu do konca roka 2019 a zabránenie dekomitmentu v tomto roku. Opätovne varovala pred spojením programov, ktoré môže viesť v budúcom roku k dekomitmentu až 400 mil. €.

R. Raši prezentoval informáciu z pracovného stretnutia slovenského stáleho zastúpenia v Bruseli s DG Regio s posolstvom, že EK je otvorená radikálnemu opatreniu, akým je spájanie operačných programov II a VaI, ktoré je neštandardnou a rizikovou procedúrou pre zabránenie dekomitmentu v tomto roku. Slovenská republika musí konať rýchlo, prijať politické rozhodnutie do 2 týždňov a získať podporu EK.

A. Beljajev uviedol, že požiadavkou podnikateľského sektora je zabezpečiť, aby nebol dekomitment a finančné prostriedky alokované v OP VaI zostali pre výskum a inovácie. Spôsob, ako to dosiahnuť musí zabezpečiť štát.

T. Gregor sa prihovril za využitie navrhovaného riešenia s tým, že prostriedky vyčlenené na vedu, výskum a inovácie zostanú zachované pre tieto účely, zlúčia sa operačné programy, bude jeden riadiaci orgán a prípadný dekomitment bude využitý na integrovanú infraštruktúru.

R. Raši informoval členov rady o personálnych kapacitách na implementáciu dotknutých operačných programov. Riadiaci orgán na ministerstve dopravy má 80 ľudí a riadiaci orgán a Výskumná agentúra na ministerstve školstva majú spolu 150 ľudí.

J. Buday súhlasil, aby finančné prostriedky na výskum a inovácie neprepadli, ale je potrebné mať viac informácií o riadiacom orgáne po zlúčení operačných programov. Je otázne, koľko finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov zostane na výskum a vývoj, keď riadiaci orgán bude na ministerstve dopravy.

R. Raši odpovedal, že implementácia naďalej zostane pod Výskumnou agentúrou, tak ako je to v súčasnosti. Jedná sa len o technické zlúčenie operačných programov na zabránenie dekomitmentu vykázaním väčšej absorpcie.

M. Lubyová vyslovila názor, že zachovanie súčasného stavu nie je isté. Teraz je ministerstvo školstva v pozícii RO a jeho SO je Výskumná agentúra. Ak RO spojeného operačného programu bude na ministerstve dopravy, potom sa ministerstvo školstva stane SO, pod ktorým by bol ďalší SO - Výskumná agentúra. Takáto štruktúra je komplikovaná a preto je pravdepodobné, že agentúra zanikne a jej právomoci budú atrahované na ministerstvo školstva, tak ako si už aj ministerstvo hospodárstva stiahlo späť určité kompetencie zo svojho SO. Z toho vyplýva, že po spojení programov môže dôjsť aj k inštitucionálnej prestavbe, pretože kompetencie zo strany EK sú definované na dvoch úrovniach: RO a SO.

R. Raši uviedol, že na ministerstve hospodárstva funguje aj v súčasnosti model dvoch SO, t.j. samotné ministerstvo a jej podriadená organizácia Slovenská energetická a inovačná agentúra. Konštatoval, že o spojení operačných programov musí rozhodnúť vláda a pretože rada vlády je jej poradným orgánom, je potrebné, aby rada hlasovaním prijala odporúčenie pre rozhodovanie vlády.

P. Šajgalík navrhol spresnenie, o čom bude hlasovanie, ktoré sformuloval nasledovne: výsledkom hlasovania bude v optimálnom prípade zlúčenie operačných programov, ak zlúčenie nebude z administratívnych dôvodov možné, potom sa systém vráti do pôvodného stavu. V prípade zlúčenia operačných programov finančné prostriedky na vedu, výskum a inovácie nebudú dotknuté a presmerované.

R. Raši sformuloval nasledovný predmet hlasovania:

Návrh na zlúčenie riadiacich orgánov Operačného program integrovaná infraštruktúra a Operačného program výskum a inovácie s tým, že riadiacim orgánom bude ministerstvo dopravy a výstavby, nemení sa vnútorná štruktúra ani finančná alokácia pre výskum a inovácie. Cieľom zlúčenia operačných programov je zabrániť dekomitmentu ponechanie zdrojov k dispozícii pre SK.

Rada hlasovaním rozhodla o prijatí návrhu nasledovne: za 13 členov, proti 2 členovia, zdržal sa 0 členov.

M. Lubyová prezentovala dodatok k hlasovaniu. Považuje za procedurálne neprimerané hlasovať na základe ústnej informácie. Rada má svoje pravidlá. K prerokovanej problematike má byť materiál/analýza a je určené koľko dní pred rokovaním musí byť materiál predložený, aby mal každý možnosť oboznámiť sa s ním. Tieto náležitosti neboli dodržané a závažné strategické rozhodnutie bolo prijaté, bez toho, aby bol prihlásený bod rokovania a bez toho, aby bol predložený materiál.

R. Raši spresnil, že prejednávaný bol materiál *Prognóza čerpania vrátane rizika dekomitmentu OP VaI do konca roku 2019* na základe záverov RVVTI dňa 24.9.2019, kde

odhad rizika dekomitmentu enormne narástol a je potrebné prijať rýchle opatrenia. Hlasovanie sa uskutočnilo k problematike, ktorá bola prerokovaná. Doplnil, že Rada vlády SR pre vedu, techniku a inovácie má len poradný hlas a uzavrel bod rokovania.

M. Putala sa prihlásil po uzavretí bodu a vyjadril sa k predchádzajúcim príspevkom, ktoré sa týkali pochybnosti o efektívnom využití prostriedkov, ktoré majú výrazne podfinancované vysoké školy získať refundáciou prostriedkov, ktoré boli naozaj vynaložené na výskum. Významná časť populácie chodí študovať prevažne do Českej republiky čiastočne preto, lebo na českých vysokých školách sú lepšie podmienky na výskum. Nie je preto vhodné brániť, aby sme aj na slovenských školách mohli mať lepšie podmienky.

Záver k bodu 4.: Rada prijala uznesenie č. 4/17 zo dňa 11. októbra 2019 k materiálu „Prognóza čerpania vrátane rizika dekomitmentu OP VaI do konca roku 2019“.

Bod. č. 5 Správa o stave výskumu a vývoja v Slovenskej republike a jeho porovnanie so zahraničím za rok 2018.

Predseda otvoril ďalší bod rokovania a požiadal pani ministerku M. Lubyovú o predstavenie materiálu. Predseda rady poveril tajomníčku rady D. Žilákovú, aby viedla ďalšie rokovanie.

M. Lubyová uviedla, že materiál sa predkladá na základe bodu B.1 uznesenia vlády SR č. 490 zo 6. júna 2007 každoročne do 30. septembra na rokovanie vlády SR. Správa je spracovaná v analytickej štruktúre a na základe odporúčaní rady z 9. novembra 2017. M. Lubyová uviedla, že správa okrem teoreticko-analytickej časti obsahuje aj užitočné zdroje informácií v prílohách správy. V rámci Európskeho semestra 2018 Rada EÚ schválila návrhy odporúčaní a stanovísk, ktoré sa týkajú hospodárskych a fiškálnych politík členských štátov na rok 2018, v ktorých poukázala na to, že inovačné kapacity Slovenska sú stále na pomerne nízkej úrovni, pretrvávajú malá intenzita výskumu a vývoja v podnikateľskom sektore. Ďalej Rada EÚ v odporúčaní konštatuje, že hoci v krajine existuje veľký spracovateľský priemysel so strednou až vysokou technologickou náročnosťou, stále sa to málo premieta do intenzity výskumu a vývoja a že dominantné nadnárodné spoločnosti doposiaľ prejavovali len obmedzený záujem uskutočňovať činnosti súvisiace s výskumom a vývojom. Problémom tiež zostáva malý percentuálny podiel malých a stredných podnikov s internými inováciami. Prostredníctvom európskych štrukturálnych a investičných fondov sa výrazne zvýšili verejné investície do výskumu a inovácií, ktoré významne podporili aj infraštruktúru výskumu a vývoja. Podľa dokumentu Rady EÚ sa nám však nedarí využiť potenciál týchto investícií pre pretrvávajúce rezervy v efektivite systému výskumu a vývoja a roztrieštenosti jeho riadenia. Dlhodobým problémom vedy na Slovensku je jej chronické podfinancovanie. Výdavky na výskum a vývoj boli v roku 2018 na úrovni 0,83% HDP, čo je výrazne zaostávajúce oproti priemeru EÚ, ktorý bol v danom období 2,88% HDP¹ a vzdáľuje sa od naplnenia cieľa 1,2%, ktorý bol stanovený pre rok 2020 v stratégii RIS3 SK. V rámci štruktúry za rok 2018 dosiahli

¹ Poznámka: Podľa EUROSTATu je posledná hodnota dostupná za rok 2017. K dátumu tohto zápisu EUROSTAT za rok 2017 uvádza pre krajiny EÚ28 hodnotu **2,06% HDP** (posledná aktualizácia údajov v EUROSTATE bola 21.06.2019).

celkové výdavky na výskum a vývoj podiel na HDP vo výške 0,83 %. V tom podiel výdavkov zo štátneho rozpočtu predstavoval 0,32 % HDP a podiel výdavkov z podnikateľského sektora 0,41 % HDP. M. Lubyová poukázala na to, že v roku 2018 bol radou schválený materiál Návrh štátnych programov výskumu a vývoja pre roky 2019-2023 s výhľadom do roku 2028, ktorý bol novelizovaný, ale doteraz nebol vládou schválený. Aj schválením tohto dokumentu by sa navýšila finančná injekcia do štátnych programov výskumu a vývoja vedy na roky 2020 – 2024 približne o 530 mil. EUR. Preto je potrebné, zdôraznila, aby sme sa spoločne snažili o túto podporu. Ďalej skonštatovala, že je dôležité posilňovať účasť SR v komunitárnych programoch EÚ ako je Horizont 2020, Horizont Európa. Uviedla, že v roku 2018 bola úspešnosť SR pri získavaní projektov len 12,8 %, čím SR dosiahla 24. miesto v rámci EÚ. Čerpanie finančných prostriedkov v týchto programoch je len 7,5% z celkového čerpania projektov Horizont, čo hovorí o veľmi nízkej excelentnosti vedy na Slovensku. Tieto informácie reflektujú na odporúčania a závery, konkrétne ide o odporúčanie systematicky rozvíjať ľudské zdroje v oblasti vedy a techniky. Medzi ďalšie závery patrí pokračovanie v implementácii existujúcich schém podpory výskumu a vývoja.

P. Šajgalík, SAV, sa poďakoval za dobré vypracovanie analytickej časti správy. Doplnil, že aj SAV spracovala analýzu výstupov merateľných ukazovateľov o stave výskumu a vývoja SR a jeho porovnanie so zahraničím, respektíve s krajinami porovnateľnými so SR. Uviedol, že v rámci ukazovateľov, ako sú počty publikácií/citácií na vedeckého pracovníka Slovensko až tak nezaostáva, ale pri sledovaní excelentnosti a úspešnosti v programoch ako je napr. Horizont (ERC granty) a Európske výskumné centrum nie je možné vygenerovať špičku, a podporiť excelentnosť. Pokračoval, že napr. Maďarsko má v rámci programu Momentum veľkú úspešnosť v ERC projektoch. V tejto súvislosti upozornil na potrebu vypracovania systému vyhľadávania talentov pre excelentnosť, ktoré budú schopné ťahať vedu a výskum do excelentnosti. V nadväznosti na uvedené SAV odporúča zapracovať nasledujúci text do návrhu správy:

„Podpora excelentnej vedy - Podpora vedy prostredníctvom APVV schémy Všeobecnej výzvy umožňuje podporu kvalitných vedeckých tímov relatívne malými prostriedkami na kratší čas (maximálne 4 roky). Ide o užitočný nástroj podpory zdola nahor (bottom up). Pokiaľ však chce Slovensko hrať dôstojnú úlohu v ERA a získavať úspechy v excelentnej vede typu ERC grantov, publikácií Nature index a prelomových aplikácií potrebuje schémy na podporu vybraných oblastí excelentnej vedy podobne ako to majú okolité krajiny. Navrhujeme zriadiť osobitnú schému pre slovenské ERC projekty ako prekursor ERC projektov EÚ. Ďalej navrhujeme osobitnú podporu na obdobie desať rokov pre strategický hraničný výskum, v ktorom Slovensko dosahuje svetové parametre a má potenciál pre nové prelomové technológie (napr. kvantové technológie, kryptografia, big data a pod.) a významné spoločenské výzvy (napr. projekt Voda).“

R. Kuruc, MF SR, uviedol, že v rámci odporúčania posilňovať úlohu podnikateľského sektora pri financovaní výskumu a vývoja v SR, bol parlamentom schválený v tomto roku superodpočet na výskum a vývoj vo výške 150 % a v roku 2020 vo výške 200%. Tento superodpočet sa vzťahuje aj na opatrenie - Systematicky rozvíjať ľudské zdroje v oblasti

vedy a techniky, pretože sa dotýka všetkých výskumných pracovníkov, t.j. aj mladých výskumníkov.

A. Beljajev, Asociácia priemyselných zväzov, uviedol, že za priemyselný sektor podporujú v rámci rozvoja ľudských zdrojov v oblasti vedy a techniky prírodné vedy pred humanitnými. K správe majú nasledujúce pripomienky:

- neuplatňovať návrh na krátenie 10% časti normatívu na študentov, ktorý je naviazaný na snahu o zníženie počtu študentov pokračujúcich na druhom stupni vysokoškolského štúdia (minimálne neuplatňovať pre prírodovedné a technické študijné odbory univerzity) a odporúča zabezpečiť rozvoj profesijne orientovaných bakalárov v súlade spotrebami praxe aj bez uplatňovania tohto reštriktívneho opatrenia
- ponechať v štátnom vzdelávacom programe povinnú výučbu angličtiny ako prvku základného všeobecného vzdelania a odporúča zároveň propagovať a zaviesť výučbu druhého cudzieho jazyka ako povinne voliteľného predmetu
- zapracovať do štátneho vzdelávacieho programu povinnú maturitu z matematiky ako základného nástroja na zvýšenie matematickej gramotnosti
- zaviesť ako motivačný faktor superodpočet na podporu mladých výskumných pracovníkov vo výške 250%.
- vyhlasať výzvy na budovanie, rozvoj a dobudovanie verejnej výskumnej infraštruktúry len za podmienky umožnenia využívania tejto infraštruktúry súkromným sektorom za odplatu
- predložiť na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh na zvýšenie výdavkov na vedu, výskum a inovácie, vrátane zabezpečenia financovania štátnych programov výskumu a vývoja a výrazného navýšenia objemu zdrojov alokovaných pre Agentúru na podporu výskumu a vývoja

L. Šimko, Koordinačný bod RIS3 SK, zareagoval, že všetky spomenuté pripomienky boli zapracované v rámci medzirezortného pripomienkového konania do materiálu, ktorý bol prezentovaný v 3. bode programu rokovania.

M. Putala, Rada vysokých škôl, ocenil analyticky spracovaný materiál. Uviedol, že niektoré informácie v správe neboli premietnuté do opatrení. Napr. opatrenie - Systematicky rozvíjať ľudské zdroje v oblasti vedy a techniky je smerované na súkromný sektor. V súvislosti s týmto opatrením poukázal na výrazné zníženie počtu doktorandov.

J. Masarik, APVV, poďakoval za navýšenie finančných prostriedkov. APVV podporuje nie len základný, ale aj aplikovaný výskum. Uviedol, že APVV plánuje pripraviť výzvu na podporu mladých výskumníkov, aby sa zvýšila úspešnosť v ERC grantoch a tiež plánuje urobiť program v rámci Horizont Európa na podporu vedy a výskumu. Ocenil, že žiadna výzva sa pod vedením p. ministerky Lubyovej nemusela zrušiť, odložiť a aj napriek problémom sa dokázali inštitúcie dohodnúť. Doplnil, že na podporu mladých talentov bolo nedávno podpísané Memorandum o spolupráci v oblasti vedy medzi SAV, UK, STU, ktorého cieľom je podpora špičkovej vedy a konkurencieschopnosti vo svete. V tejto súvislosti sa pripravujú spoločné projekty, ktoré budú zamerané na podporu tzv. soft skills pre mladých doktorandov. Zdôraznil, že vo výzvach na podporu výskumno-vývojových kapacít neplánujú

minúť finančné prostriedky len na mzdové výdavky, v súčasnosti je nevyhnuté obnovovať infraštruktúru na výskumné účely.

M. Lubyová, zareagovala na pripomienku p. Beljajeva, s tým, že si dali vypracovať analýzu bonifikácie na študentov VŠ (normatív sa počíta len u študentov stredných škôl), ktoré sa odvíjajú od komplikovanej metodiky. Reálny stav podľa analýzy - napr. na Bc. študenta za rok štúdia vychádza 1650,- EUR a na Ing. študenta na rok štúdia je vyčíslených 2 333,- EUR. Na dofinancovanie o 25% marže/bonifikácie je potrebné cca 10 mil. EUR. Doplnila, že ku kráteniu bonifikácie u študentov pokračujúcich na druhom stupni vysokoškolského štúdia nedochádza. Finančné prostriedky zostávajú v systéme a školy ich môžu využiť podľa vlastného uváženia. K cudzím jazykom uviedla, že anglický jazyk ako povinný jazyk zostáva, ide len o posun začiatku výučby. K návrhu zavedenia povinnej maturity z matematiky sú naklonení, ale je nutné systémové nastavenie. K vyjadreniu M. Putalu je potrebné zadefinovať schémy, ktoré by mali zapracovať do materiálu.

T. Gregor, Klub 500 je za zavedenie anglického jazyka ako povinného cudzieho jazyka od 3. ročníka ZŠ, podnikateľský sektor považuje štúdium cudzích jazykov za nevyhnutnosť v budúcnosti.

M. Lubyová, zareagovala, že MŠVVaŠ SR je viazané Bolonským dohovorom so zavedením dvoch povinných cudzích jazykov. Rámcovým učebným plánom pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským sa zaviedlo, že si žiaci môžu vybrať prvý cudzí jazyk od 3. ročníka a od 7. triedy sa budú učiť druhý cudzí jazyk.

D. Žiláková, tajomníčka rady, poďakovala za príspevky do diskusie a ukončila piaty bod rokovania s tým, že materiál sa berie na vedomie a rada odporúča jeho prerokovanie na vláde po zapracovaní vznesených relevantných pripomienok.

Záver k bodu 5: Rada prijala uznesenie č. 5/17 zo dňa 11. októbra 2019 k materiálu „Správa o stave výskumu a vývoja v Slovenskej republike a jeho porovnanie so zahraničím za rok 2018“.

Bod č. 6 - Rôzne

M. Lubyová, informovala členov o materiáli schválenom vládou „Návrh členstva Slovenskej republiky v Medzinárodnom inštitúte pre aplikované systémové analýzy – International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA)“. V tejto súvislosti uviedla, že v blízkej dobe budú oslovení relevantní partneri nominačnými listami s požiadavkou o nomináciu členov do pracovnej komisie IIASA.

S. Sipko, Výskumná agentúra, doplnil informácie k 4. bodu rokovania o reálnom stave výziev na podporu výskumno-vývojových kapacít. Uviedol, že momentálne z 96 projektov je ukončené hodnotenie u 50 projektov, aktuálne sú podpísané 3 zmluvy. V priebehu najbližších dní očakávajú nárast počtu zazmluvnených projektov aj z dôvodu zavedenia dištančného hodnotenia. U výziev na podporu dlhodobého strategického výskumu v doméne Dopravné prostriedky pre 21. storočie, Zdravé potraviny a životné prostredie a Digitálne Slovensko a kreatívny priemysel bude v najbližšom čase prebiehať ukončenie odborného hodnotenia. K využívaniu infraštruktúry akademického sektora podnikateľským sektorom je možné na

základe nových podmienok vychádzajúcich z európskej legislatívy aj v nových výzvach používať infraštruktúru do kapacity 20%.

Bod č. 7 - Záver

Tajomníčka rady poďakovala prítomným za účasť a rokovanie ukončila.

Zapísal: Sekretariát Stálej komisie Rady vlády SR pre vedu, techniku a inovácie pre implementáciu RIS3, dňa 15.10.2019

Overila: Denisa Žiláková, tajomníčka Rady vlády SR pre vedu, techniku a inovácie:

Schválil: Richard Raši, predseda Rady vlády SR pre vedu, techniku a inovácie:
